

ดอกไม้ใบอรรณคดีไทย ๑๘

โดย บัณฑลอบ ๕๗ 27

๘๘ ระกำ

ช่อหนักลิ้นปลิงลิ้นประทิมแกม เหม็อนหนักลิ้นแก้มโคมยงเม็อปลิงด้อ
เล็บมีอนางกางกัปลิงกะทัดรัต เหม็อนมีอเจ้าปรมณิบตีพัดวีง้อ

บานเข็นบานสะพรั่งฝั่งสระบัว เหม็อนเข็นเข้าเข้าฮ้ออยู่กับน้ำอง
มะดีอ้ออ้อพันระกำขึ้นแกมจาก ได้ล้ามอ้อดกรรมพราก ไปจากห้อง

อรรณคดี: ชุนช้ำงชุนแผน (๓๐๗ชุนช้ำงตามนางวันท๑๑)

ผู้ประพันธ์: อุนทรภู่

ไม้ระกำ Salacca wallichiana
เดิมจัดไว้ในวงศ์ Arecaceae

ไม้วงศ์ Palmae หรือ Palmaceae
รสชาติดี มีเปรี้ยวหวาน ทานชุ่มคอ

ชื่อสามัญ ขานว่า Salacca ผลป้อมกว่า ไม้สละ ชุ่มฉ่ำคอ

ลำต้นต่ำ หนามแหลมยาว เหง้าแตกกอ ผลรวมอ เป็นกระจุก 3 กลีบใน

ยามผลดิบ จีบรสฝาด อาจปนเปรี้ยว
สุกรสหวาน คั้นเปรี้ยวจี บี้น้ำลาย

หนามเล็กเรียว เปลือกแข็ง แทงเจ็บหลาย
กินแก้ไข้ ละลายเสมหะ รักษากำเดา

ใช้ทานสด รสจืด รุงอาหาร
ทำต้มส้ม ข้าวยา รสล้ำใช้เบา

ทำของหวาน พันซ์ระกำ ต้มยาปากเป่า
ใช้บรรเทา อาการกระหาย ใช้สำประชวร

หนามระกำ ตำหักคา พापวดนาน
ยิ่งให้ชื่อ ว่าระกำ จำใครครวญ

คนโบราณ ท่านจึงห้าม ถูกหนามช่วน
จึงไม่ควร ปลูกบนบ้าน บันมงคล

สูตรกำ ข้ำเศร้าตรม ระทมใจ
ชื่อไม่เพราะ เสนาะใจ ไร่มงคล

โยใจไม้ ไล่ระกำ ข้ำชอกปน

แต่ออกผล ล้นรสชาติ เมืองตราดเจริญ

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

ไม้ระกำ ดีล้ำเลิศ ประเสริฐยิ่ง
นามไม่เพราะ เสนาะโสต ชนโจษจัน

ไร่ซึ่งโทษ ประโยชน์จริง พืชมีงขวัญ

พฤษ์รังสรรค์ อนันตคุณ กรุ่นกำจร

เป็นอาหาร ทานอร่อย ไม่น้อยหนา
สมุนไพร ได้อำนวย ช่วยคลายร้อน

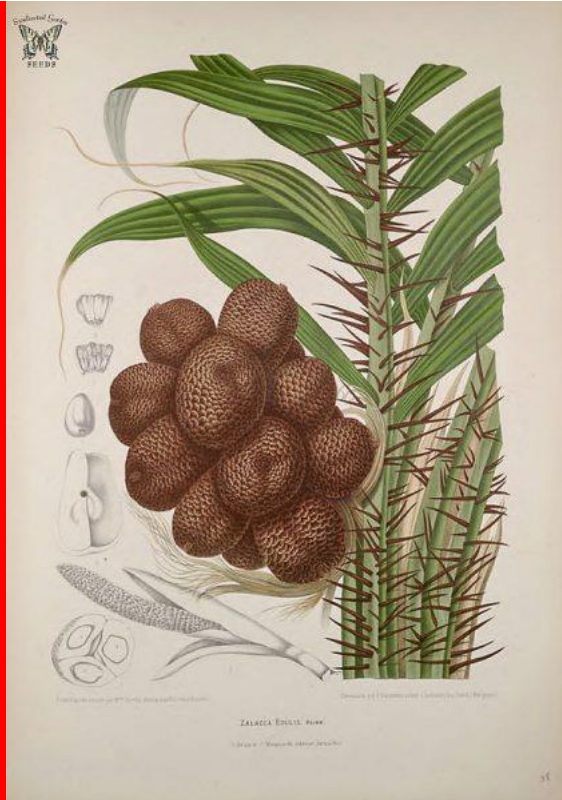
ทานเป็นยา พาให้สุข ทุกข์ผันผอน
คนเขาค่อน ย้อนหรือ มองชื่อร้าย

คนจะงาม งามน้ำใจ ไซ้ชื่อเพราะ

พริ้งน้ำเสียง สำเนียงเสนาะ ไพเราะหลาย

อยากเชยชิด คิดถึงยิ่ง มิ่งทราวม้วย

เธอวิไล ใจสวยสด แสนงดงาม

เธอเป็นหนึ่งใน ซึ่งเพียงเธอ ผู้เลอค่า ฝ่าคำนี้ถึงกัลยา เจิดจ้าอร่าม
เธอประเสริฐ เลิศพรรณราย ไซ้เพียงนาม ในโลกสาม งามตั้งเธอ เจอน้อยนิด

อันวาสนา ตัวข้าฯนั้น มันต่ำต้อย ได้เพียงคอย ชม้อยแล แม่ขวัญจิต
เก็บรักไว้ในใจเล่า ฝ่าเพียงคิด อยู่มิดชิด สนิทมัน นิรันดร์กาล

สัญญา..ไม่ระกำ ช้ำฤดี มิมีทุกข์ ยังผาสุก ทุกทิวา เพลาผ่าน
จิตประจักษ์ รักเธอนี้ มากมือนันต์ ขอเพียงฝัน ฉันทสุขได้ ใจพอเพียง

โกวิท ธีรวิโรจน์

เห็นระกำทำให้หวนนึกถึง ในครั้งหนึ่งตอนวัยเด็กยังเล็กหนอ
ที่ชายป่ามีเหง้าเตี้ยแตกยอดกอ ต้นระกำเริ่มแทงหน่อกิ่งก้านใบ

แผ่เป็นกองดงงามหนามเต็มต้น มีลูกผลรวมกระจุกชุกสวยหลาย
ช่อระกำห้อยย้อยเด่นเป็นทะเลาย ประมาณได้ห้าชุกกระจุกรวมกัน

เขี้ยวระกำสวยสีผลมีหนาม แดงระกำสีที่งามยามสุกนั้น
เนื้อนุ่มฉ่ำหวานน่าทานครัน คุณค่าของผลระกำนั้นมากเขี้ยว

ปรุงอาหารได้รสหรมนุระกำ ทำข้าวยาหั้นระกำเพิ่มเติมรสเปรี้ยว
 ทำต้มส้มน้ำซุพหอมกลมกล่อมเขียว ทำครึ่งเดียวน้ำพริกระกำจำติดใจ

นำระกำทำเป็นน้ำระกำหวาน รับประทานช่วยคลายกระหายได้
 ทำของหวานรสชาบชานหวานชื่นใจ แซ่อิมไซร์ลอยแก้วเล่าเจ้าระกำ

อันระกำสมุนไพรรไทยทำยา ช่วยรักษาสรรพคุณเลิศเกิดผลล้ำ
 ขับเสมหะละการไอใช้ผลระกำ ยังใช้ทำยารักษาเลือดกำเดา

ใช้ประโยชน์ไม้ระกำทำของเล่น หรือทำเป็นจุกขวดน้ำงามดีเล่า
 ทำฝาบ้านระกำทานงานหนักเบา ในบ้านเขาห้ามปลูกระกำจะเข้าใจ

จตุพร สุวรรณปากแพรก

ต้นระกำ หนามคม แสนสมชื่อ เขาเลื่องลือ ว่าโดนเข้า ฝ่าแต่ปวด
 จะเป็นแผล มีหนองบวม อ่วมยิ่งยวด ก็เลยชวด กินระกำ แสนเข้าใจ

ต้นระกำ ขึ้นเป็นกอ แล้วแตกแขนง ก้านนั้นแทง แสงขึ้นสูง เป็นกอใหญ่
 ดอกออกเป็น ช่อยาว พราวดอกไว้ ออกโคนต้น เต็มไป ให้สวยดี

สีพลอก แดงแกมส้ม ชมดูสวยเปรี้ยวเสียด้วย น้ำลายสอ เต็มคอกนี้

ระกำปลูก มากที่ตราด จันทบุรี ทอยออก ทั้งปี มีให้กิน

ตำน้ำพริก ด้วยระกำ ไม่ซ้ำชอก อย่าให้บอกรออยนัก จักถวิล

ทำลอยแก้ว ชิมแล้วชม ให้ได้ยิน จิ้มพริกเกลือ อร่อยลิ้น กินกันดี

นอกจากนี้ นำระกำ ใช้ทำยา แก้ไข้ป่า แก้ไอ หายทุกที่

ไม้ระกำ ทำจุกขวด ดูสวยดี ขึ้นชีวี ไม่ช้านะ เจ้าระกำ

ศกุนตลา ณ หนองคาย

อันความรักแสนแปลกเมื่อแรกนั้น ต้องใจกันพันผูกผูกนิสัย

ต่างดูแลให้เห็นเป็นห่วงใย ทุกวันไปใกล้ชิดจิตสัมพันธ์

เมื่อรักร้างจางใจให้เห็นห่าง แสนอ้างว้างร้อนรุ่มกลุ่มโศกศัลย์

ช่างแสนเศร้าระกำใจไม่เว้นวัน ต้องจาบัลย์รำให้ใจระทม

พันธุ์ไม้หนึ่งคือระกำนำชื่อพ้อง ที่คั่นคลองปลูกไว้โตได้สม

แตกกองามผลรวมกระจุกกลม หนามแหลมคมต้นเป็นเหง้าใบยาวดี

ผลระกำสีแดงเปลือกมีหนาม เนื้อกลีบงามแยกพุดูสวยสี

เมื่อผลดิบเหลืออมส้มนั้นมากมี รสเปรี้ยวนี้ชวนชิมให้ลิ้มลอง

ผลระกำเป็นยารักษาโรค ถูกโฉลกหายได้ไม่หม่นหมอง
รักษาไข้กระหายน้ำดั่งใจปอง นับเป็นของพื้นบ้านมีนานมา

ใช้ปรุงรสอาหารหวานควาได้ เป็นผลไม้กินสดรสดีหนา
น้ำระกำหอมชื่นรื่นอุรา ผิวนำมาสกัดใช้ได้อย่างดี

อันระกำความหมายนั้นเศร้าโศก วิปโยคชอกช้าทำหมองศรี
ไม่นิยมปลูกไว้ให้ราศี เพราะจะมีความระกำให้เข้าใจ

ไม้ระกำนำมาเป็นฝาบ้าน สวยตระการร่มรื่นชื่นโฉน
ทำจุกน้ำของเด็กได้ทั่วไป แสนถูกใจไม่ระกำนำสุขเอย

อัญชลี ณ เชียงใหม่

โอ้ระกำไม้ช้าของสองสาว ช่างแต่งให้เรื่องราวดูหวานหอม
ชื่อระกำเลยสวยสดงดงาม จนชื่อนามระกำนั้นมันดูดี

อานนท์ สรวิสูตร

แต่ระกำขำนั้นมักเป็นฉนั้น เพราะว่ามันยังแต่งไม่ออกหนา
ก็แค่หวังครุใหญ่ให้รอเวลา อีกสักสองเพลาจจะแต่งมัน

อานนท์ สรวิสูตร

ไอ้ที่แต่งมาได้ใช้สาระ เลยไม่ต้องกะเกณฑ์อะไรให้มากเหลือ
คิดอะไรแต่งไปได้เหลือเพื่อ จะแต่งเกลื่อแต่งกลอนก็แต่งไป

แต่เรื่องที่มีสาระสละสลวย ไม่ใช่กล้วยที่จะรีบแต่งไปได้
เพราะว่าเดี่ยวผิดวิชาใจ ก็จะไม่โดนครุใหญ่ให้ไม้เรียว.....เพี้ยว เพี้ยว เพี้ยว

อานนท์ สรวิสูตร

ตอบอานนท์ กลกลอน ไซ้ช่อนเงื่อน ไอ้ที่เพื่อน เอื้อนเอ่ยมา สุขหาไหน
การร้ายกลอน ป้อนเนื้อหา ไซ้เรื่องใหญ่ ยากเป็นง่าย ได้อารมณ์ สมใจจ้ง

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

แสนสงสารอนนท์คนขยัน เจอมุมตันเพราะระกำนั้นมีหนาม
 ต้องชอกช้ำเพราะระกำดำนี้วังาม ใจหวาบหวามเพราะระกำทำช้ำทรวง

จตุพร สุวรรณปากแพรก

เรียงรายแนว แถวสวยลั่น ต้นระกำ ฝนพรางพริ้ว ฉ่ำชื่น ยืนต้นแผ่
 ระกำหวานเมืองตราด พิลาสแท้ ใฝ่ชะเง้อ แวะมาพ้อง ลองชิมดู
 หนามยาวแหลม แซมลาม ตามต้นใบ คุจป้องภัย ให้ผล พันพาลศัตรู
 ช่อดกแดง แซงทะเลาย พรายสวยทรู สองสามพู คู่ผล ยลเมล็ดมี
 สีเหลืองส้ม เนื้ออมเปรี้ยว หวานชุ่มฉ่ำ สุดชอกช้ำ ย้ำปอกเปลือก ยากนักนี้
 ทำลอยแก้ว แล้วยเลิศรส อร่อยดี ปรุงน้ำพริก สุดที่ มีตำรา
 ไม้ระกำ ใช้ทำ ฝาบ้านได้ ประโยชน์หลาย กลายของเล่น เห็นล้ำค่า
 เป็นสมุนไพร ที่ใช้ กันนานมา เลอนักหนา ป่าระกำ พริ้วพนา

กุศล คำเพราะ

ทำกุศลผลบุญหนุนนำให้ สุขในใจไม่ซ้ำระกำหนอ
ผลระกำอร่อยลิ้นกินไม่พอ เผ้าแต่รอเลยซ้ำระกำใจ

อัญชลี ณ เชียงใหม่

กินระกำ ให้นำใจ ดีไหมเล่า กินแทนข้าว เผลาชอกซ้ำ สาวเมินหนี
ถ้ากินระกำ ระกำหาย ใจเปรมปรีดี คงจะดี มิใช่บ่อย หงอยลับลา

โกวิท ธีรวีโรจน์

สุตระกำซ้ำชอกยกนอก เหมือนนรทหมกไหม้เผาให้สูญ
ทำระกำซ้ำชอกออกอาดูร ยากจะทูลยากจะกล่าวเล่าออกมา
ความระกำเหมือนระกำต้นคนพูดกัน อย่างนำมันมาปลูกไว้ให้ไศกหนา
เพราะต้นชื่อระกำจะนำพา ความชอกซ้ำระกำอรามาสู่คน
ต้นระกำจัดเป็นพวกตระกูลปาล์ม อยู่ร่วมนามสกุลกับสละอย่าสับสน
เป็นไม้ที่ชาวเมืองตราดนำยีนยล ระกำหวานเมืองตราดล้นคุณภาพดี

ระกำเป็นต้นมีเหง้าเดี่ยว ยอดแตกเป็นกอไม่เรียกรากนี้
ผลรวมกันเป็นกระจุกหนึ่งทะลายมี 2 ถึง 5 กระจุกที่ลำต้นหนามแหลมคม
เปลือกของผลมีหนามแข็งคมเล็ก ซึ่งเด็กเล็กไม่สามารถปอกได้เหมาะสม
ต้องผู้ใหญ่ถึงปอกได้ดูเกลียวกลม มีเทคนิคผสมความชำนาญการ
ผลดิบมีรสฝาดและออกเปรี้ยว ผลสุกเคี้ยวมีรสเปรี้ยวอมหวาน
เนื้ออ่อนนุ่มฉ่ำน้ำกลิ่นหอมนาน ยามรับประทานช่างหอมหวานสราญใจ
ผลระกำใช้เป็นยาขับเสมหะ อีกทั้งจะช่วยรักษาอาการไอหาย
รักษาเลือด รักษากำเดาได้สบาย แก่นรักษาใช้สำหรับชวรได้ดี
ประโยชน์นำมาใช้ปรุงอาหาร เพราะรสเปรี้ยวหวานทำตั๋มย้านี้
ทำตั๋มส้ม ทำน้ำพริก ข้าวยำมี แสนสุขซีสกัดมาทำน้ำมันระกำ

อานนท์ สรวีสูตร

